

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON
GLOBAALIN VASTUUN TOIMENPIDEOHJELMA
2014

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Rehtorin päätös 4.4.2014

SISÄLLYS

Johdanto.....	1
1 Jyväskylän yliopiston globaalin vastuun toiminta	3
2 Jyväskylän yliopiston globaalin vastuun profiili	4
3 Jyväskylän yliopiston globaalin vastuun toimenpideohjelma	5

JOHDANTO

”Globalisaatio muuttaa taloutta ja yhteiskuntaa. Korkeakoulujen edellytetään osallistuvan perustehtäviensä puitteissa koko maailmaa koskettavien ongelmien – kuten ilmastomuutos, infektiaudit, köyhyys, luonnonvarojen rajallisuus, ihmisoikeusloukkaukset, sodat, terrorismi – analyysiin ja tieteellisesti perusteltujen ratkaisuvaihtoehtojen esittämiseen. Kehittäessään uusia kansainvälisen yhteistyön muotoja korkeakoulut joutuvat punnitsemaan aiempaa monipuolisemmin toimiansa maailmanlaajuisia vaikutuksia.”

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015

Jyväskylän yliopiston kansainvälisen kehitysyhteistyön koordinaatioryhmän laatiessa yliopiston globaalin vastuun toimenpideohjelmaa kansainvälinen yhteisö kävi vakavaa keskustelua YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttamisesta ja seuraavien tavoitteiden määrittelemisestä. Vuosituhattavoitteet ovat YK:n jäsenmaiden, YK-järjestöjen ja kansainvälisten rahoituslaitosten määrittelemiä koko maailmaa koskevia kehityspäämääriä. Myönteisestä kehityksestä huolimatta vaikuttaa siltä, että asetettuja tavoitteita ei saavuteta määräaikaan eli vuoteen 2015 mennessä. Kaikkien tahojen globaali vastuunkanto on avain tavoitteiden saavuttamiseen.

Jyväskylän yliopisto on strategiansa mukaan kestävästi kilpailukykyinen, vetovoimainen, rohkeasti uudistuva ja yhteiskunnallisesti vaikuttava tiedeyliopisto. Yliopistolla on erinomaiset mahdollisuudet reagoida vahvuuksiensa, monialaisuutensa ja laajan koulutusvastuunsa avulla toimintaympäristön muutoksiin. Yliopiston yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen kulmakiviä ovat perus- ja soveltava tutkimus sekä koulutus, joka toimii ensisijaisena välineenä yhteiskunnan kehittämässä.

Strategian toimenpideohjelmassa vuosille 2013–2014 Jyväskylän yliopisto sitoutuu edistämään yhteiskunnallista vaikuttavuuttaan jäsentämällä globaalia vastuutaan kartoittamalla alueen toiminta ja toimijat yliopistolla, määrittelemällä yliopiston profiili globaaliin vastuuseen liittyvässä tutkimuksessa, opetuksessa ja yhteistyössä sekä laatimalla globaalin vastuun toimenpideohjelman.

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian 2009–2015 mukaan suomalaiset korkeakoulut käyttävät tutkimustaan ja asiantuntemustaan globaalien ongelmien ratkaisemiseen ja kehitysmaiden oman osaamisen vahvistamiseen. Korkeakoulujen toiminta rakentuu eettisesti kestäväälle pohjalle ja tukee opiskelijoiden valmiuksia toimia globaalissa ympäristössä ja ymmärtää oman toiminnan globaaleja vaikutuksia. Korkeakoulujen tehtäväksi määritellään erityisesti YK:n kestävästä kehityksestä edistävän koulutuksen vuosikymmenen 2005–2014 tavoitteiden toteuttaminen lisäämällä kansalliseen ja kansainväliseen verkostoitumiseen pohjautuvaa koulutus- ja tutkimusyhteistyötä.

Suomen ihmisoikeusperustaista kehityspolitiikkaa ja -yhteistyötä toteuttavan toimenpideohjelman mukaan innovaatiot ja kestävä teknologia ovat tieto- ja osaamisyhteiskunnassa kehityksen perusta. Toimintaa kohdennetaan kumppanimaiden tarpeiden, suomalaisen osaamisen ja vahvuuksien sekä globaalin työnjaon perusteella. Kehitysmaiden asiantuntijuuden ja tietoyhteiskunnan kehittyminen ovat kulmakiviä sekä apuriippuvuuden vähenemiselle että kehitys-

yhteistyön tehokkuudelle. Toimenpideohjelmansa mukaan Suomi painottaa tiedon avoimuutta, koulutusta kaikilla asteilla, korkealaatuista tutkimusta ja kestävää teknologiaa keinoina edistää tasa-arvoa, demokratiaa ja julkisten palveluiden saatavuutta, laajapohjaista kasvua sekä pienyrittäjyyttä. Lisäksi Suomi edistää luonnonvarojen kestävää hallintaa ja ympäristönsuojelua muun muassa hyödyntämällä yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, valtion tutkimuslaitosten, yritysten ja käytännön toimijoiden osaamista ja tutkimusta kehitysyhteistyössä.

Jyväskylän yliopisto allekirjoittaa korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian ja Suomen kehityspoliittisen toimenpideohjelman globaalin vastuun käsitteet ja niihin pohjautuen yliopisto määrittelee globaalin vastuun toiminnassaan seuraavasti:

Jyväskylän yliopisto käyttää asiantuntemustaan ja tutkimuskapasiteettiaan globaalien ongelmien ratkaisemiseen, vahvistaa kehitysmaiden korkeakoulujen osaamista yhteistyö- ja vaihtosopimusten sekä yhteistyöhankkeiden puitteissa, tukee opiskelijoidensa ja henkilökuntansa valmiuksia toimia globaalissa ympäristössä sekä seuraa ja arvioi oman toimintansa globaaleja vaikutuksia.

Tässä toimenpideohjelmassa yliopisto määrittelee ne täsmälliset toimenpiteet, joilla se vastaa korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian sekä Suomen kehityspoliittisen toimenpideohjelman asettamiin globaalin vastuun tavoitteisiin.

Toimenpideohjelman on laatinut Jyväskylän yliopiston kansainvälisen kehitysyhteistyön koordinaatioryhmä, jonka puheenjohtajana toimi yliopistotutkija Elina Lehtomäki ja jäsenenä professori Jeremy Gould, kansainvälistymispäällikkö Anna Grönlund, erikoissuunnittelija Johanna Kivimäki, kansainvälisten asiain päällikkö Tuija Koponen, lehtori Timo Marjomäki, erikoissuunnittelija Annica Moore, lehtori Pekka Toivanen sekä ylioppilaskunnan kansainvälisten asioiden sihteeri Sanna Patja.

1 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON GLOBAALIN VASTUUN TOIMINTA

Kansainvälisen kehitysyhteistyön koordinaatioryhmä laati syksyllä 2013 kyselyn kartoittaakseen yliopiston ja yliopistolaisten osallistumista globaalien ongelmien ratkaisuun ja kehitysmaiden oman osaamisen vahvistamiseen tutkimuksessa, opetuksessa ja yhteiskunnallisessa vuorovaikutuksessa. Yliopistoyhteisöltä kysyttiin myös näkemyksiä yliopiston globaalista vastuusta ja toimenpide-ehdotuksia vastuun toteuttamiseksi. Tässä kappaleessa esitetään tiivistelmä tuloksista. Kyselyn kautta kerätyt toimenpide-ehdotukset on otettu huomioon konkreettista toimenpideohjelmaosiota laadittaessa. Kyselyn tarkemmat tulokset on esitelty koordinaatioryhmän loppuraportissa.

Jyväskylän yliopistossa on ollut vuodesta 2005 lähtien noin kaksikymmentä globaalista vastuun teemoihin liittyvää hanketta, joista yli puolet on globaaleihin haasteisiin liittyviä tutkimushankkeita ja loput kehittyvien maiden kapasiteetin kehittämishankkeita. Hankkeet rahoitetaan ulkopuolisella rahoituksella, josta pääosa tulee ulkoasiainministeriön ja EU:n ohjelmista sekä Suomen Akatemialta. Jyväskylän yliopiston hankkeet kohdistuvat erityisesti Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan ja etenkin Tansaniaan, Sambiaan ja Etelä-Afrikkaan. Näiden lisäksi yliopistolla on useita kansainvälisiä maisteriohjelmiä, jotka tarjoavat globaalien haasteiden ratkaisuun tähtäävää koulutusta ja joista valmistuu lukuisia opinnäytetöitä vuosittain.

Keskeinen osa yliopiston globaalista vastuun toimintaa on suomalaisten yliopistojen globaalista kehityksen verkosto UniPID - Finnish University Partnership for International Development, joka perustettiin Jyväskylän yliopistossa rehtorien neuvoston päätöksellä vuonna 2002. Verkon koordinaatioyksikkö on sijainnut yliopiston yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksella vuodesta 2005 ja yliopisto on sitoutunut verkoston koordinointiin vuoteen 2016 asti. UniPID tukee jäsenyliopistojen globaalista vastuun toimintoja ja pyrkii edistämään ja vahvistamaan globaaleihin kehityskysymyksiin liittyvää monitieteistä koulutusta, tutkimusta ja yliopistojen yhteiskunnallista vaikutusta. UniPID-verkoston koordinaattorina Jyväskylän yliopisto on avainasemassa verkoston toimintojen pääkehittäjänä ja -suunnittelijana sekä verkostolle myönnetyn ulkopuolisen rahoituksen vastaanottajana ja hankkeiden toteuttajana.

Jyväskylän yliopisto on lisäksi allekirjoittanut kansainvälisille akateemisille yhteisöille suunnatun Rion ympäristöjulistuksen, jossa yliopisto sitoutuu muun muassa opettamaan kestävän kehityksen käsitteitä ja aatetta sekä rohkaisemaan alaan liittyvää tutkimusta.

2 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON GLOBAALIN VASTUUN PROFIILI

Jyväskylän yliopiston profiilissa painottuvat ihmistieteet ja luonnontieteet. Yliopisto on koulutuksen asiantuntijana Suomen johtava opettajankouluttaja, aikuiskouluttaja sekä koulutusviejä. Profiilinsa kautta Jyväskylän yliopistolla on erinomaiset mahdollisuudet toimia edelläkävijänä erityisasiantuntemusta vaativissa globaalissa vastuun kysymyksissä. Globaali vastuu on myös näkyvä osa useiden sellaisten kansainvälisten huippuyliopistojen toimintaa, joiden kumppanuutta yliopisto tavoittelee.

Jyväskylän yliopisto toteuttaa aiempaa vahvemmin yliopiston strategiassa määriteltyjen arvojen perustana olevaa vastuunkantoa ihmiskunnan tulevaisuudesta ja profiloituu kansainvälisten huippuyliopistojen tapaan aiempaa vahvemmin globaalissa vastuun kantajana ottaen edelläkävijän roolin suomalaisten korkeakoulujen joukossa globaalissa vastuun kysymysten erityisasiantuntijana. Yliopisto noudattaa ja vaalii eettisiä arvoja, ja edistää taloudellisesti, sosiaalisesti, ekologisesti ja kulttuurisesti kestävästä kehityksestä koulutuksessa, tutkimuksessa ja yhteiskunnallisessa vuorovaikutuksessa. Globaalissa vastuun toimenpideohjelmassaan Jyväskylän yliopisto sitoutuu seuraaviin tavoitteisiin:

Koulutuksessa yliopisto

- ylläpitää ja kehittää globaaleihin kehitys- ja vastuukysymyksiin liittyvää koulutustarjontaansa
- vahvistaa kehittyvien maiden korkeakoulujen kapasiteettia
- kehittää opetus- ja tutkimushenkilökunnan sekä opiskelijoiden monikulttuurisuustaitojen ja globaalien haasteiden ymmärrystä

Tutkimuksessa yliopisto

- edistää globaalissa vastuun teemoihin keskittyvää, ratkaisukeskeistä tutkimusta
- vahvistaa ja edistää verkostoyhteistyötä ja globaalien haasteiden tutkimusyhteistyötä kehittyvien maiden yliopistojen, tutkimusinstituuttien ja verkostojen kanssa

Yhteiskunnallisessa vuorovaikutuksessa yliopisto

- ylläpitää ja vahvistaa rooliaan kansallisesti ja alueellisesti merkittävänä globaalissa vastuun toimijana ja yhteiskunnallisena vaikuttajana
- arvioi systemaattisesti oman toimintansa globaaleja vaikutuksia yhteistyössä keskeisten kumppaneiden kanssa

Lisäksi yliopisto sitoutuu ihmisten yhdenvertaisuuteen ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon yliopiston yhdenvertaisuus- ja tasa-arvo-ohjelman mukaisesti sekä kestäväan luonnonvarojen käyttöön yliopiston ympäristöperiaatteiden ja -ohjelman mukaisesti.

3 JYVÄSKYLÄN YLIOPISTON GLOBAALIN VASTUUN TOIMENPIDEOHJELMA

KOULUTUS				
Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015: Korkeakoulujen toiminta tukee opiskelijoiden valmiuksia toimia globaalissa ympäristössä ja ymmärtää oman toiminnan globaaleja vaikutuksia.				
Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho	Kustannusvaikutus	Aikataulu
Yliopisto ylläpitää ja kehittää globaaleihin kehitys- ja vastuukysymyksiin liittyvää koulutustarjontaansa	Varmistetaan riittävät resurssit globaalın vastuun teemoja käsittelevän olemassa olevan koulutuksen ylläpitämiseen ja kehittämiseen (esim. D&IC, CEM, AMP, ICC, MPE, MPEL)	Tiedekunnat		Resurssien tarkistus 2014 kansainvälisten maisteriohjelmien arvioinnin jälkeen
	Laaditaan suositukset globaalın vastuun teemojen sisällyttämisestä koulutustarjontaan ja opetussisältöihin	Koulutusneuvosto Opintopalvelujohtaja		Vuoden 2014 aikana
	Otetaan vastuu UniPID-verkko-opintojen kehittämis- ja kansainvälistämistoimista <ul style="list-style-type: none"> • liittymällä UNCTAD Virtual Instituten jäseneksi • hakemalla ulkopuolista rahoitusta virtuaaliopintojen kansainvälistämiseksi 	UniPID, YFI-laitos Kansainväliset palvelut Strategisen kehittämisen yksikkö Henkilöstöpalvelut		UNCTAD vi - jäsenyys keväällä 2014 Rahoitushaku vuoden 2014 aikana

Kehittyvien maiden korkeakoulujen kapasiteetin vahvistaminen	Yhteistyösopimusten solmimisessa kehittyvien maiden korkeakoulujen kanssa painotetaan monialaista yhteistyötä ja Suomen/EU:n maastrategioiden määrittelemiä tavoitteita.	Kansainväliset palvelut Tiedekunnat		Jatkuva
	Kannustetaan tehostetulla viestinnällä opetus- ja tutkimushenkilökuntaa vierailuihin kehittyvissä maissa sijaitseviin sopimusyliopistoihin.	Kansainväliset palvelut Viestintäpalvelut Laitosjohto		Kevästä 2014 alkaen
	Kannustetaan tehostetulla viestinnällä yksiköitä hakemaan kehitysyhteistyörahoitusta mm. NSS- ja HEI ICI -ohjelmista. Tarjotaan neuvontaa hakemusten laadinnassa ja yhteistyötä kokeneiden hakijoiden kanssa.	Tiedekunnat Kansainväliset palvelut Viestintäpalvelut		NSS- ja HEI ICI –ohjelmien hakuaikojen mukaisesti
Opetus- ja tutkimushenkilökunnan sekä opiskelijoiden monikulttuurisuustaitojen ja globaalien haasteiden ymmärryksen kehittäminen	Kannustetaan opiskelijoita vaihtojaksolle tai harjoitteluun kehittyvissä maissa sijaitseviin sopimusyliopistoihin tai muihin organisaatioihin. Tarjotaan tilaisuuksia opetus-, tutkimus- ja opiskeluvierailuille tai harjoitteluihin kehittyvissä maissa osallistuneille kokemustensa jaka-	Kansainväliset palvelut Laitokset		Jatkuva

	miseen yliopistoyhteisölle.			
TUTKIMUS				
Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015: Korkeakoulujen edellytetään osallistuvan globaalien ongelmien – kuten ilmastonmuutos, infektioaudit, köyhyys, luonnonvarojen rajallisuus, ihmisoikeusloukkaukset, sodat, terrorismi – analyysiin ja tieteellisesti perusteltujen ratkaisuvaihtoehtojen esittämiseen. Merkittävin kehitystutkimuksen rahoittaja Suomessa on Suomen Akatemia.				
Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho	Kustannusvaikutus	Aikataulu
Edistetään globaalien vastuun teemoihin keskittyvää, ratkaisukeskeistä tutkimusta	Global responsibility fellowship tai scholarship -järjestelmän luominen globaaleihin haasteisiin vastaavien väitöskirjatutkimusten kannustamiseksi osana yliopiston tutkijakoulun kehittämistä.	Tiedeneuvosto Tutkijakoulu		Suunnittelu vuonna 2014 Toteutus lukuvuonna 2014–2015
Vahvistetaan verkostoyhteistyötä kehittyvien maiden yliopistojen, tutkimusinstituuttien ja verkostojen kanssa	Otetaan aktiivisempi rooli verkostoissa: <ul style="list-style-type: none"> • Haetaan SANORD-kongressin järjestelyvastuuta 2018 • Osallistutaan ns. SANORD nimityskomiteaan • Esitellään yliopistossa toteutettua tutkimusta ja yhteistyötä ADEA:n kongresseissa ja työryhmissä 	SANORD-kongressin temaattinen vastuulaitos UniPID, YFI-laitos Yliopiston edustajat SANORD-johtoryhmässä ja ADEA:n työryhmissä (yhteistyössä CIMO:n kanssa) Kansainväliset palvelut	Jyväskylän yliopiston osuus 40 000 € kongressin järjestelykuluihin	SANORD-kongressin hakemus maaliskuun 2014, seminaari 2018 kesällä Nimityskomitea 2014–2016

<p>Vahvistetaan ja edistetään globaalien haasteiden tutkimusta ja tutkimusyhteistyötä kehittyvien maiden kanssa</p>	<p>Kannustetaan yksiköitä hakemaan rahoitusta tutkimusyhteistyöhön kehittyvien maiden kanssa (esim. Horizon 2020, ERA-NET, EuropeAid, Suomen Akatemia)</p> <p>Jatketaan UniPID-verkoston tutkimuksen tuen hankkeiden koordinoimista ja markkinointia tutkijoille</p> <p>Haetaan jatkorahoitusta OKM:n rahoittamalle UniPID:n FinCEAL-hankkeelle</p>	<p>UniPID, YFI-laitos</p> <p>Viestintäpalvelut</p> <p>Tutkimus- ja innovaatiopalvelut</p>		<p>Jatkuva</p> <p>FinCEAL-jatkorahoituksen haku keväällä/kesällä 2014</p>
---	---	---	--	---

YHTEISKUNNALLINEN VUOROVAIKUTUS

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015: Korkeakoulut tukevat yhteiskunnallista keskustelua globaaleista kysymyksistä ja avartavat yleistä tietopohjaa. Kansallisen ja kansainvälisen tason yhteistyö vahvistaa osaamista ja lisää toiminnan vaikuttavuutta sosiaalisen, kulttuurisen ja ekologisen kehityksen edistäjinä. Kehittäessään uusia kansainvälisen yhteistyön muotoja korkeakoulut joutuvat punnitsemaan aiempaa monipuolisemmin toimiensa maailmanlaajuisia vaikutuksia.

Tavoite	Toimenpide	Vastuutaho	Kustannusvaikutus	Aikataulu
<p>Ylläpidetään ja vahvistetaan Jyväskylän yliopiston roolia kansallisesti ja alueellisesti merkittävänä globaalien vas-</p>	<p>Jatketaan kansallisen UniPID-verkoston koordinoimista.</p>	<p>UniPID, YFI-laitos</p> <p>Yliopiston johto</p> <p>Yliopistopalvelut</p>	<p>30 000 €/vuosi</p>	<p>2017–2020</p>

tuun toimijana ja vahvistetaan yliopiston yhteiskunnallista vaikuttavuutta	Osallistutaan aktiivisesti ja markkinoidaan UniPID-verkoston tarjoamia tiede- ja kehityspoliittisen vaikuttamisen ja dialogin mahdollisuuksia yliopiston toimijoille.	UniPID, YFI-laitos Viestintäpalvelut Tutkimus- ja innovaatiopalvelut JYY		Jatkuva, riippuen eri poliittisten prosessien ja tapahtumien aikataulusta
	Haetaan jatkoa yhteistyölle opetus- ja kulttuuriministeriön, Suomen Unesco-toimikunnan, kansainvälisen Unescon ja ulkoasiainministeriön kanssa globaalin koulutuksen seurantaraportin seminaarien järjestämisessä.	Kasvatustieteiden tiedekunta		2014/2015
	Vahvistetaan yliopiston asiantuntijaroolia osallistumalla aktiivisesti kehitys- ja vastuukysymysten globaaliin yhteiskunnalliseen keskusteluun.	Koko yliopisto		Jatkuva
	Kannustetaan yliopiston eri toimijoita yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen kunnallisten, alueellisten ja kansalaisyhteiskunnan globaalin vastuun toimijoiden kanssa	Viestintäpalvelut Tiedekunnat Laitokset JYY		Jatkuva
Arvioidaan oman toiminnan globaaleja vaikutuksia yhteistyössä keskeisten kump-	Ohjataan toimijoita ja laitoksia arvioimaan toiminnan globaaleja vaikutuksia osana toiminnan sään-	Laadunvarmistus (laadukäsikirja)		Jatkuva

paneiden kanssa	nöllistä laadunvarmistusta.			
-----------------	-----------------------------	--	--	--